

PERSBERICHT van het EU-drugsagentschap in Lissabon

JAARVERSLAG 2009: HOOFDPUNTEN

Cocaïne en heroïne houden een stevige greep op de Europese drugscene

(5.11.2009, LISSABON **EMBARGO 10:00 CET/Brusselse tijd**) Er zijn weinig signalen die duiden op enige verbetering in het gebruik in Europa van cocaïne en heroïne, de twee stoffen die de kern van het Europese drugsprobleem blijven vormen, aldus het **EU-drugsagentschap (EWDD)**. Ook polydrugsgebruik is een grote zorg, aangezien het scala van verkrijgbare middelen groeit en de combinaties van gebruikte drugs steeds complexer worden (¹). Een positiever bericht is wel dat nieuwe gegevens bevestigen dat het cannabisgebruik blijft dalen, met name onder jongeren. Dit meldt het agentschap vandaag tijdens de presentatie in Brussel van zijn **Jaarverslag 2009: stand van de drugsproblematiek in Europa**.

Cocaïne, in Europa nog altijd het populairste stimulerende middel — opnieuw enkele stijgingen gemeld

Circa 13 miljoen Europese volwassenen (15–64 jaar) hebben ooit cocaïne gebruikt. Onder deze groep bevinden zich 7,5 miljoen jongvolwassenen (15–34 jaar), waarvan er 3 miljoen de drug het afgelopen jaar hebben gebruikt. Het cocaïnegebruik in de **EU** blijft geconcentreerd in de **westelijke EU-landen**, terwijl het gebruik elders in Europa laag blijft. In de landen met de hoogste prevalentie, **Denemarken, Spanje, Ierland, Italië** en het **VK**, tonen recente enquêtes aan dat het gebruik in het afgelopen jaar onder jongvolwassenen uiteenliep van 3,1 % tot 5,5 % (hoofdstuk 5, tabel 8). De recente gegevens uit de meeste rapporterende landen wijzen op een stabiele of stijgende trend in het gebruik in het afgelopen jaar in de leeftijdsgroep 15–34 jaar (figuur GPS-14, deel (i) en (ii)).

In 2007 steeg het aantal cocaïnevangsten in Europa tot 92 000 (vergeleken met 84 000 in 2006), hoewel de totale in beslag genomen hoeveelheid tot 77 ton daalde (ten opzichte van de 121 ton in 2006). Van de mensen die zich voor het eerst voor drugsgebruik lieten behandelen, wees 22 % cocaïne als hun primaire probleemdrug aan. In 2007 werd er melding gemaakt van circa 500 aan cocaïnegebruik gerelateerde sterfgevallen.

Heroïne — een niet langer dalende trend

De vandaag gepubliceerde gegevens steunen het oordeel van het **EWDD** in het *Jaarverslag* van vorig jaar dat er sprake is van een stabiele, maar niet verder afnemende omvang van de heroïneproblematiek. Na een afname van aan heroïne gerelateerde problemen tussen het midden van de jaren negentig en de eerste jaren na de eeuwwisseling, wijzen de indicatoren van opioïdentrends (nieuwe behandelaanvragen, sterfgevallen, vangsten) nog altijd op zorgwekkende ontwikkelingen. “Hoewel er momenteel geen bewijs bestaat voor een nieuwe epidemische verspreiding van het heroïnegebruik zoals in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw, blijven de gezondheids- en maatschappelijke problemen die uit het gebruik van deze drug voortvloeien aanzienlijk,” meent **EWDD-voorzitter Marcel Reimen**. “Elke aanwijzing dat de situatie wellicht verslechtert, is reden tot grote zorg.”

Het **EWDD** schat dat de **EU** en **Noorwegen** tussen de 1,2 en 1,5 miljoen probleemgebruikers van opioïden tellen, waarvan de meesten heroïne gebruiken. Nieuwe gegevens wijzen er bovendien op dat er nog steeds nieuwe heroïnegebruikers bijkomen, zij het op bescheiden niveau. Uit de gegevens van 19 rapporterende landen blijkt dat het totale aantal nieuwe behandelaanvragen, met heroïne als primaire drug, in 2007 6 % hoger lag dan in 2002 (zie figuur TDI-1, deel (ii)). Bovendien hebben acht landen gerapporteerd dat het aantal gebruikers dat voor primair heroïnegebruik in behandeling ging tussen 2006 en 2007 is gestegen, ook als percentage van alle cliënten.

In de periode 1990–2006 werden er in Europa jaarlijks tussen de 6 400 en 8 500 door drugs geïnduceerde sterfgevallen gerapporteerd, waarbij de meeste met het gebruik van opioïden verband hielden (vaak meer dan 85 %). Na een algemeen dalende trend in het aantal door drugs geïnduceerde sterfgevallen tussen 2000 en 2003, laten recentere gegevens weer een stijgende trend zien. In 2007 was er in 13 van de 18 rapporterende landen sprake van een stijging ten opzichte van het voorgaande jaar (tabel DRD-2, deel (i)).

Tussen 2002 en 2007 steeg het aantal gerapporteerde heroïnevangsten in de **EU** en **Noorwegen** gemiddeld met circa 4 % per jaar. In 2007 werden er naar schatting 56 000 vangsten gemeld (vergeleken met 51 000 vangsten in 2006), waarvan de meeste in het **Verenigd Koninkrijk** (tabel SZR-7). Hoewel de totale hoeveelheid heroïne die in de **EU** en **Noorwegen** in beslag werd genomen na 2002 daalde, steeg deze van 8,1 ton in 2006 naar 8,8 ton in 2007. **Turkije**, een belangrijk doorvoerland voor heroïne die de **EU** binnenkomt, rapporteerde een recordvangst van 13,2 ton in 2007, vergeleken met 2,7 ton in 2002 (tabel SZR-8, hoofdstuk 6, tabel 9).

Nieuwe gegevens bevestigen een dalend cannabisgebruik, met name onder jongeren

Circa 74 miljoen Europeanen (15–64 jaar) hebben ooit cannabis gebruikt, waarvan circa 22,5 miljoen Europeanen dat het afgelopen jaar nog hebben gedaan. Dat maakt cannabis nog altijd tot de meest gebruikte verboden drug van Europa (hoofdstuk 3, tabel 3). Maar na een duidelijke stijging van het gebruik in de jaren negentig van de vorige eeuw en de eerste jaren van deze eeuw, bevestigen nieuwe Europese gegevens een dalende populariteit van de drug, met name onder jongeren, wat de analyse in het verslag van vorig jaar bevestigt.

Deze trend is vooral zichtbaar onder scholieren (15–16 jaar), zoals aangetoond in de **ESPAD**-enquêtes⁽²⁾. De meeste **West-Europese** landen, evenals **Kroatië** en **Slovenië**, hebben in 2007 een daling of stabilisering in het “ooit”-gebruik van cannabis gerapporteerd, volgend op een hoge prevalentie of stijgende trend ten opzichte van de **ESPAD**-enquête van 2003. In de meeste **Centraal-** en **Oost-Europese** landen lijkt de opwaartse trend ten opzichte van 2003 nu tot stilstand te komen (alleen **Slowakije** en **Litouwen** rapporteren een stijging van meer dan 3 %). Een derde groep landen, voornamelijk uit **Noord- en Zuid-Europa**, valt op door hun over het algemeen stabiele en lage “ooit”-gebruik van cannabis vanaf midden tot eind jaren negentig van de vorige eeuw tot en met 2007 (hoofdstuk 3, figuur 4). Ook uit gegevens van schoolenquêtes in de **VS** en **Australië** komt een dalende trend naar voren (figuur EYE-1, deel (xii)).

De beschikbare gegevens duiden ook op een stabilisering of neerwaartse trend tussen 2002 en 2007 in het gebruik van cannabis in de laatste twaalf maanden onder jongvolwassenen (15–34 jaar) (figuur GPS-4, deel (ii)). De cijfers over regelmatige en intensieve cannabisgebruikers in Europa zijn minder rooskleurig. Tot 2,5 % van alle jonge Europeanen gebruikt wellicht dagelijks cannabis; zij vormen een grote bevolkingsgroep die gevaar loopt en mogelijk hulp nodig heeft. Innovatieve manieren om deze doelgroep te bereiken, zijn onder meer de online behandelinterventies voor drugsgebruik, waarover het **EWDD** in 2009 het eerste Europese verslag heeft gepubliceerd⁽³⁾.

Polydrugsgebruik verhoogt de risico's en bemoeilijkt behandeling

“In het huidige Europa zijn patronen van polydrugsgebruik wijd verspreid, en is het gecombineerde gebruik van verscheidene middelen verantwoordelijk voor, of verergert dit, de meeste problemen waarvoor we ons gesteld zien,” zo stelt het verslag. Vandaag wordt, naast het verslag, een speciale evaluatie gepubliceerd: *Polydrug use: patterns and responses*⁽⁴⁾. Deze evaluatie bevat een overzicht van dit gedrag onder scholieren (15–16 jaar), jongvolwassenen (15–34 jaar) en probleemgebruikers.

Van de scholieren (15–16 jaar) die in 22 landen aan de enquête hebben meegewerkt, meldt 20 % een gecombineerd gebruik in de voorgaande maand van alcohol en sigaretten; 6 % van cannabis, alcohol en/of sigaretten; en 1 % van cannabis, alcohol en/of sigaretten plus nog één andere drug (ecstasy, cocaïne, amfetaminen, LSD of heroïne). Uit onderzoek blijkt dat het polydrugsgebruik onder scholieren de kans op schadelijke gevolgen en chronische gezondheidsproblemen op latere leeftijd kan verhogen. Strategieën gericht op de omgeving waarin jongeren drugs en alcohol gebruiken (bijv. handhaving van de drugs- en alcoholwetgeving, richtlijnen voor veiliger uitgaan) lijken bescherming te kunnen bieden aan de gezondheid in het uitgaansleven.

Polydrugsgebruik onder jongvolwassenen (15–34 jaar) is symptomatisch voor een vaster patroon van drugsgebruik en kan met verhoogde risico's in verband worden gebracht. Bij regelmatige of zware drinkers in deze leeftijdscategorie was de kans twee tot zes maal zo groot dat ze in het voorgaande jaar ook cannabis hadden gebruikt vergeleken met de populatie in het algemeen, en was de kans twee tot negen maal zo groot dat zij in dezelfde periode cocaïne hadden gebruikt.

Polydrugsgebruik komt vooral voor bij probleemgebruikers en kan hun reeds slechte gezondheid nog verder verslechteren, waardoor hogere risico's worden genomen en de mogelijkheid van ernstige gevolgen bestaat (bijv. fatale overdoses). Uit een recente analyse van de gegevens uit 14 landen blijkt dat meer dan de helft (57 %) van de mensen die in behandeling gingen, melding maakte van ten minste één probleemdrug naast het primaire middel waarvoor ze hulp zochten. De toxicologische rapporten na fatale overdoses (meestal door heroïne veroorzaakt) tonen vaak de aanwezigheid aan van meer dan één stof, wat erop duidt dat een aanzienlijk deel van deze sterfgevallen met polydrugsgebruik verband kan houden.

Hoewel specifieke programma's een zeldzaamheid blijven, leiden bestaande interventies, zoals substitutiebehandelingen voor opioïdengebruik en gedragstherapie, tot enig positief resultaat bij het terugdringen van het gebruik van meer dan één drug. Het beheersen van het polydrugsgebruik van probleemgebruikers blijft lastig en vormt een uitdaging voor de behandelaars in hun dienstverlening.

Alcohol, een belangrijke factor in de Europese drugsproblematiek

“Een belangrijke factor in de Europese drugsproblematiek is het gelijktijdige gebruik van alcohol,” stelt het jaarverslag, waarbij onderstreept wordt dat vrijwel elke combinatie van polydrugsgebruik alcohol omvat. Uit de laatste **ESPAD**-enquête bleek dat 43 % van de scholieren die in 2007 aan de enquête hadden meegedaan, melding maakte van ‘occasioneel zwaar alcoholgebruik’ (vijf of meer glazen per gelegenheid) in de voorgaande 30 dagen. Tussen de enquêtes van 2003 en 2007 was met name onder meisjes een toename van dit gedrag zichtbaar, met een stijging in prevalentie van 35 % naar 42 %. Dit ‘binge-drinken’ gaat vaak gepaard met recreatief drugsgebruik, wat de kans op negatieve gevolgen onder jongeren vergroot.

“Het individu dat met één enkele drug problemen heeft, wordt in hoog tempo eerder uitzondering dan regel,” aldus **EWDD-directeur Wolfgang Götz**. “De Europese drugsproblematiek komt steeds meer voort uit het gecombineerde gebruik van verscheidene illegale en legale psychoactieve stoffen. Dat feit leidt niet alleen tot meer negatieve gevolgen, maar vormt ook een uitdaging voor afkickcentra, die aan een complexer geheel van behoeften moeten voldoen. Bovendien moeten onze beleidsperspectieven weerspiegelen dat het gecombineerde gebruik van drugs en alcohol een belangrijk kenmerk vormt van onze huidige problematiek.”

Voetnoten

⁽¹⁾ Polydrugsgebruik — het gebruik tegelijkertijd of na elkaar van verscheidene illegale en legale middelen.

⁽²⁾ European school survey project on alcohol and other drugs (ESPAD). De enquêtes zijn gehouden in 1995, 1999, 2003 en 2007. Zie <http://www.emcdda.europa.eu/themes/young-people>

⁽³⁾ Zie Insights nr. 10 op <http://www.emcdda.europa.eu/publications/insights>

⁽⁴⁾ Zie ‘Selected issue’ over polydrugsgebruik. Vandaag wordt tevens ‘Selected issue’ *Drug offences: sentencing and other outcomes* gepubliceerd. Beide documenten gaan vergezeld van een meertalige samenvatting en zijn in het Engels te vinden op <http://www.emcdda.europa.eu/publications/selected-issues>

De gegevens in het *Jaarverslag 2009* hebben betrekking op 2007 of het meest recente jaar waarover informatie beschikbaar is.

De in dit persbericht vermelde figuren en tabellen zijn te vinden in het *Statistical Bulletin 2009*:

<http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Inlichtingen over alle producten, persberichten, diensten en evenementen omtrent het *Jaarverslag* zijn te vinden op:

<http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

De aanpak van drugsproblemen

Hoofdstuk 2 van het *Jaarverslag* bevat een overzicht van de aanpak van drugsproblemen in het huidige Europa. Het omvat de onderwerpen preventie, behandeling, schadebeperking, sociale integratie en handhaving van de drugswetgeving. In de daarop volgende hoofdstukken over de afzonderlijke drugs worden eveneens paragrafen aan de aanpak gewijd.